

El pensament incòmode de Simone Weil, a l'IQS

Dill, 29/04/2019 per Catalunya Religió

(Laura Mor -CR) Com podem llegir la situació que viu el nostre país a la llum de **Simone Weil**? Això és el que es va plantejar l'Institut Químic de Sarrià (IQS) com a amfitrió del col·loqui anual que convoca l'American Weil Society, una branca de l'Associació francesa per l'estudi d'una de les pensadores i místiques europees més rellevants del segle XX. La resposta ha estat un diàleg internacional sobre [Arrelament, identitat i nació](#), coordinat pel professor **Oriol Quintana** de l'IQS. Hi han participat una trentena d'investigadors independents i professors universitaris de Toronto (Canadà), Filadèlfia, Boston i Stanford (Estats Units); Puebla de Zaragoza (Mèxic), Santa Fe (Nou Mèxic), Graz (Àustria), Uppsala i Gothenburg (Suècia), Grenoble (França) i també de Saragossa, Madrid i Barcelona.

En el marc d'aquesta trobada d'estudi, hem entrevistat el president de l'[American Weil Society](#), **Tomeu Estelrich Barceló**. És professor de filosofia i director del Centre d'Espiritualitat Ignasiana del Boston College. Tot i que resulti absurd imaginar on seria avui una pensadora tan difícil d'encasellar, la pregunta és obligada.

Heu dedicat el congrés d'enguany a parlar d'arrelament, identitat i nació. On seria avui Simone Weil i com traduria la situació que vivim al nostre país?

Un a priori a tenir en compte: l'objectiu prioritari del congrés no és parlar de la situació en què es troba Catalunya, sinó que és parlar de Simone Weil. Però arrelament, nació i identitat són tres elements que també estan en joc amb tota la situació catalana d'independència o de no independència, i amb allò que som o no som com a poble. A la primera xerrada de divendres, el professor **Jordi Mir** de la Universitat Pompeu Fabra va fer una bona analogia del que ha passat aquí els darrers mesos o anys. Es va preguntar on seria avui Simone Weil i va recordar la seva època sindicalista.

Però Weil no es posicionava en grups, sinó que els critica...

Ella creu que sempre has de dir la teva i que els grups no et deixen pensar com a individu. Hi ha un moment en què no penses com a tu, sinó que penses com a grup. I no és una qüestió amorfa, de que no hi ha partits o no hi ha causes. Al contrari! Hi ha causes, hi ha circumstàncies que demanen la nostra adhesió, hi ha circumstàncies que són injustes. Però ets tu qui has de decidir com a individu.

Si passem de l'àmbit més polític al social, on veuríem avui Simone Weil?

No sé on la veuríem... El que sí sé és que ella va venir a Catalunya per lluitar amb els anarquistes durant la Guerra Civil per l'alliberament d'Espanya. Podem suposar, amb bon criteri, que estaria en contra de qualsevol forma d'opressió. Per descomptat, no estaria amb Vox. El més segur és que donés suport a moviments crítics, o que criticqués sola el que considerés injust. Si Weil es posa en algun lloc, és en el lloc dels oprimits, no dels opressors.

Sempre en diàleg entre el seu món interior i el seu món intel·lectual?

En Weil hi ha un intent constant de coherència intel·lectual. Ella s'entronca dins de la tradició filosòfica socràtica i platònica. Busca una coherència vital. No és una acadèmica, no li interessa construir una gran teoria intel·lectual, sinó que li interessa construir una teoria que et canviï, que és diferent. Ella, com tothom, necessita una teoria que la formi. Weil construeix la seva filosofia, no per fer carrera universitària, sinó per canviar com a persona, per evolucionar.

“Simone Weil no vol estar amb una Església que fa separacions”

També dedica un gran esforç a entendre's també a ella mateixa. En el camp de la vivència religiosa, posa en quarantena els cànons. Com ho hem d'analitzar?

Hem de tenir en compte dues coses. Ella no es va batejar mai. Creu que és més cristià no batejar-se que batejar-se. Però al mateix temps creu que la veritat és en el cristianisme. El gran moment de veritat del cristianisme és en la creu. Ella parla de la creu i parla del sofriment com una forma de trobar a Déu. I repeteixo: el seu exemple per antonomàsia és Jesús. Weil comenta uns encontres místics en què Jesús ve i la posseeix. Hi ha una unió molt forta entre ella i l'esperit cristià. Ara bé, el mateix esperit cristià és el que la fa no estar amb una Església que és capaç de dir 'tu estàs de dins i tu estàs de fora'. Ella diu que no vol estar amb una Església que fa separacions, per exemple, entre els qui creuen "correctament" i els qui creuen "incorrectament". La mateixa coherència cristiana la fa estar fora. La Carta als Hebreus sempre l'he vist molt similar al que diu Weil: Jesús mor fora de Jerusalem, mor fora de la religió. Per què? Perquè vol acostar-se a qui hi ha fora.

Precisament, Jesús no estableix diferències ni exclusions...

Weil al final de la seva vida anava a missa molt sovint, llegia els Evangelis constantment, recitava el pàrenostre diàriament... Però nega l'Església institucional que es creu en dret de pensar per tu. La honestat intel·lectual

significava en el fons pensar per ella mateixa, i que cap grup pensi per tu. Weil va estar molt propera amb el marxisme i romp amb ell. Va estar molt propera amb el platonisme, però el critica constantment, va estar molt propera a l'Església, però no es bateja... A mi m'agrada apel·lar al **Pere Abelard**, que va escriure el llibre *Sic et non*, per descriure el pensament weilià No és un pensament tebi, és un sí i un no alhora, és una dialèctica constant. És cristiana? Jo estic convençut que l'és, però alhora no es va voler batejar, perquè no va voler acceptar que ningú pensés per ella. El que vol és aquesta independència.

En Weil sempre hi ha un pensament crític en alerta. Què en pot aprendre l'Església d'avui? La seva lectura es proposa en els seminaris?

Curiosament, jo la vaig conèixer al seminari! El meu professor de teologia moral va ser qui em va donar a conèixer Simone Weil: "Uau! -vaig dir- Això és molt interessant!". Però, al mateix temps, he de dir que Weil no apareix mai en els plans d'estudis oficials ni de seminaris ni d'universitats. Ara bé, jo afegiria: quantes dones apareixen als plans d'estudis de filosofia? En el cas de Weil, on la trobes? Amb professors més fronterers, que no tenen por de criticar la mateixa religió allà on estan.

Què atreu, de Simone Weil, als participants d'aquest col·loqui internacional?

En el fons, el que atreu és un pensament que t'incomoda, que no et deixa estar tranquil. Atreu a aquella gent d'Església que no està conforme i que vol apropar-se a Crist d'una manera més radical. Al congrés hi ha de tot: creients i no creients, catòlics i protestants, persones molt religioses i persones que no ho són tant. Però el que tots tenen en comú és que són autocrítiques. Tots saben que hi ha molt de camp per avançar i que la filosofia weiliana pot ser un element clau en aquest sentit.